

Mümtaz'er Türköne

A A

Atatürk, Atatürkçülük ve Kemalizm

Bir gece önce, Abbas Güçlü'nün Genç Bakış isimli programında Atatürkçülüğü tartıştık. Yanında, "Fikrimizin Rehberi" adını taşıyan Atatürk biyografisinin müellifi Erol Mütercimler, karşıda ise Haliç Üniversitesi'nin öğrencileri ve öğretim üyeleri vardı.

Salona Atatürkçüler hakimdi. Gençler firesi-fazlası olmayan doğrudan sorular yönelttiler. Benim gibi, iflah olmaz bir Atatürkçülük muhalifi için yararlı bir tecrübe oldu.

Atatürk, Atatürkçülük ve Kemalizm kavramları arasında, zihinleri resmî eğitim tarafından tahrip edilmiş olanlar için son derece anlaşılır bir ayırım getirmeye çalışıyorum. Atatürk 1881'de doğmuş, 1938'de ölmüş olan bir devlet adamı, Türkiye Cumhuriyeti'nin de kurucusu. Kemalizm, onun sağlığında CHP'nin tek parti yönetiminin dayandığı prensipleri ifade ediyor. CHP amblemindeki 6 ok, aynı zamanda Kemalizm'in kendisi demek. Nitekim Kemalizm hakkında yazılan dönemin metinleri, devletçilik, milliyetçilik, inkılapçılık, halkçılık, laiklik ve cumhuriyetçilik olarak sıralanan bu prensipleri açıklamaya odaklanır. Bu prensiplerin arasında "demokrasi" yoktur. Atatürkçülük ise Atatürk'ün ölümünden çok sonra 1954'te icat edilmiş ve 27 Mayıs darbesinden sonra resmî devlet ideolojisine dönüştürülmüş bir düşüncenin adı. Bu yüzden Atatürkçülüğe "darbe ideolojisi" diyorum. Siyasî rekabette halka dayanmayanlar, üstünlük sağlamak için Atatürk'ü kullanıyorlar ve ortaya herkesin muradına göre tanımladığı ve anlam yüklediği Atatürkçülükler çıkıyor. Bütün bu farklı Atatürkçülüklerin ve Kemalizmlerin ortak özelliği demokrasi ile uyumsuz olması ve bir azınlık diktası özlemi yansıtması. Yine her birinin tek ortak paydası var: Atatürk'le bir ilişkilerinin olmaması. Çünkü Atatürk'ün kendisi, geride dogma veya donmuş bir kalıp bırakmadığını söylerken; onun bir politikacı olarak zaman zaman birbirleriyle çelişen sözlerinden bugün için bir ideoloji üretmeye kalkmanın ne akılla ne de bilimle açıklaması olamaz.

Atatürkçülük günümüz Türkiye'sinde yaşamaya devam eden ilkel bir dogmatizm. Darbe yapıp demokrasiyi askıya alanlar, Atatürk büstlerinin, heykellerinin arkasına saklanarak hüküm sürdüler. Eğitim başta olmak üzere ellerindeki resmî bütün araçları kullanarak beyinlerimizi bu ideoloji ile doldurmaya kalktılar. Bugün bu saçma düşünceleri hâlâ tartışmamızın, birtakım insanların Atatürk'ün ruhanîyetinden medet ummalarını, bu beyin yıkama işleminin tortuları olmaktan başka açıklaması yok. İlkokula başladığımız günden itibaren çatık kaşlı Atatürk büstlerinin önünde "Andımız"ı okuyarak, o büstlerin arkasına saklanan asker vâsilerimize bağlılık yeminleri etmedik mi?

Haliç Üniversitesi öğrencilerine bunları anlattım. Şaşırtıcı bir şey oldu. Anlayışla ve saygıyla dinlediler. Atatürkçülüğün düşüncesi değil, psikolojisinin her köşede kol gezdiğini bildiğim için bu anlayış ve saygı beni etkiledi. Hâlâ Atatürk'ün sözlerinden bugün için anlamlar devşirmeye çalışanlara dönüp "Atatürk öldü, hem de 74 yıl önce." dediğim zaman da, tepkiyle karşılaşmadım.

İdeolojilerin ikili bir işlevi vardır. Birincisi, şikâyetçi olduğunuz hayatı ve sıkıntıları katlanılır kılar. İkincisi ise sizi gerçeklerden kopararak sizin gibi düşünenlerle birlikte bir hayal dünyasına hapsedip mutlu eder. Atatürkçülük bugün çalışmak, proje üretmek, itiraz edip daha iyisinin peşine düşmek gibi değişimden hatta devrimden yana olmak yerine, atalet içinde kalıp, ağlayıp-sızlayıp Atatürk'ün ruhanîyetinden medet ummak anlamına geliyor. 12 Eylül'ün genişlettiği Atatürk ritüellerinin ve üniversitelerde okutulan Atatürkçülük derslerinin hasılası işte bu. Bu Atatürkçülükle neden zaman ve enerji kaybediyoruz? Cevabı olan bir Atatürkçü var mı?

m.turkone@zaman.com.tr

16 Kasım 2012, Cuma

41

81

DIĞER

- 4 Aralık 2012- Dokunulmazlıklar kalkacak mı?
- 2 Aralık 2012- Kapanmayan dosyalar ve İttihat Terakki
- 30 Kasım 2012- Kanun ve ihtişam
- 29 Kasım 2012- Kravat ve dershane
- 27 Kasım 2012- Sivil Özel Harpçiler nerede yaşıyor?
- 25 Kasım 2012- PKK silah bırakacak mı?
- 23 Kasım 2012- Öcalan'ın karşılığı
- 22 Kasım 2012- Kardeşlik ve ortaklık

Tarihe git Ara

Join the conversation

GÜNÜN YAZARLARI

Abdülhamit Bilici
Stratejik ortaklığın eksik halkası!

Ali Aydın
Müftüoğlu standardı yakaladı

Ahmed Şahin
'Yenilenme Cehdi'nden iktisatî yaşama örnekleri...

Leyla İpekçi
İstanbul; ayınlaşmaya karşı direniş!

Bülent Korucu
Laik 'omerta' bozuluyor

İskender Pala
Halep kimler kimler demekti...

Kadir Dikbaş
Sürprizin sebebi

Şahin Alpay
Putinizm Türkiye'ye uyar mı?

Ahmet Çakır
Cim Bom niçin kazanamıyor?

Hayri Beşer
Farkın büyümesine kapılmayın

Mümtaz'er Türköne
Dokunulmazlıklar kalkacak mı?

Yusuf Keleş
İşyeri sahibi, çalışanlarını karakola bildirmek zorunda

İhsan Dağı
Necip Fazıl ve İlhan Selçuk

→ İSTANBUL

İMSAK 05:33 GÜNEŞ 07:06 ÖĞLE 12:01

- **20 Kasım 2012-** Kim kazandı?
- **18 Kasım 2012-** İsrail değişime savaş açtı
- **Yazarın arşivine ulaşmak için tıklayın**

İKİNDİ 14:22 | AKŞAM 16:45 | YATSI 18:10

DÜNYA NAMAZ VAKİTLERİ

TÜM YAZARLAR

Hüseyin Gülerce
Ergenekon sadece bir araç...

Ali H. Aslan
Obama ve İsrail: Efsaneler ve gerçekler

Mümtaz'er Türköne
Dokunulmazlıklar kalkacak mı?

Mustafa Ünal
Öneriler...

H. İbrahim Ekiz
Beşiktaş, istedi ve kazandı

Selim İleri
Öyküler arasında

Okay Karacan
Başka Michael Schumacher gelmeyecek

Etyen Mahçupyan
Çözümün zemini

Ömer Erdem
Sosyal bir devrim olarak şemsiye

M.Nedim Hazar
Cenaze

Ahmet Selim
Bütünlük hasreti

Atif Keçeci
Kartal, virajı döndü

Mehmet Kamış
Uğur Mumcu'yu kim öldürdü sayın savcım?

A. Turan Alkan
İnat meşicileri olmasın

Bölent Korucu
Laik 'omerta' bozuluyor

Mustafa Ulusoy
Dünya döner, insan yürür

Leyla İpekçi
İstanbul; aynışmaya karşı direniş!

Selim İşıklar
Yabancılar Borsa'yı 73 bine taşıdı

Ali Aydın
Müftüoğlu standardı yakaladı

Hilmi Yavuz
'Muhteşem Yüzyıl' bir ilk mi?

Mehmed Niyazi
Sağlıklı cemiyetin şartları

Hayri Beşer
Farkın büyümesine kapılmayın

Ali Çolak
Şerafettin Ağabey'in sesi

Hamdullah Öztürk
'Kesik damarlar'

Selçuk Gltařlı
Brüksel, Sarıkaya'yı hiç unutmadı

Joost Lagendijk
Türkiye, yardım almayı reddetmeye son vermeli

Hekimođlu İsmail
Hacı Bayram'daki 27 numaralı ev...

Ahmet akır
Cim Bom niçin kazanamıyor?

Kerim Balcı
ye olmayan gözlemci statüsü Filistin'e ne kazandırır?

İbrahim ztrk
Kriz sonrası, yeni düzen arayışları

Nevin Halıcı
Pastırmalı lahana kapuskası

Süleyman Sargın
Kur'an'ın cemaatindenim!

Ahmed şahin
'Yenilenme Cehdi'nden iktisatlı yaşama rnekleri...

Mustafa Armađan
İşte Kanuni'nin muhteşem mektubu

M. Ali Yıldırımrk
Ekonomide 2013 beklentileri

Ali nal
Allah ma'rifeti ve müsbet hareket

İhsan Dağı
Necip Fazıl ve İlhan Selçuk

Zeki ol
Sıradanlığın zirve yaptığı bir lig

Saruhan zel
Reel kur hedeflemek de nereden çıktı?

Ali Bulaç
İnsan neden çatışıyor?

Ekrem Dumanlı
Ya sabır, ya kahr

İskender Pala
Halep kimler kimler demekti...

Nuriye Akman
Rayting için bir kıza  erkeği aşık edemeyiz!

Abdullah Aymaz
Mustafa Sungur Ağabey'in ardından

Ahmet Kurucan
Suç ve cezada řahsiliik

Günseli . Ocakođlu
En fazla mobbing hangi kamu kuruluşunda yapılıyor?

Murat Yülek
Ankara Sanayi Fuarı gözlemleri

Nazan Bekirođlu
TÜYAP'ta yazar masasının arkasında olmak: 'Dilemek iyidir'

Yusuf Keleş
İşyeri sahibi, çalışanlarını karakola bildirmek zorunda

şahin Alpay
Putinizm Türkiye'ye uyar mı?

A. Ali Ural
Siyah nlk

Melih Arat
Hz. Mevlānā'nın řifa bulduđu sular

Fikret Ertan
Filistin, Ceza Mahkemesi, İsrail ve tesi...

Beřir Ayvazođlu
Gelelim 'Muhteşem Yüzyıl'a

Kadir Dikbaş
Sürprizin sebebi

Abdülhamit Bilici
Stratejik ortaklığın eksik halkası!

BUGÜN	BU HAFTA	BU AY
-------	----------	-------

Suriye'de 'kimyasallar' yerinden oynadı!

Savcı, 'alçak uçuş' emrini veren komutanı arıyor

Emniyet, Köşk çalışanlarını sorguladı, 2 kadın 'en şüpheli'

Rusya Dışişleri Bakanı Lavrov, elini kırdı

Fatura 114,5 milyon lirayı bulunca Maliye, lüks araç kiralamaya el koydu

MIT dosyasında flaş gelişme!

Cim Bom niçin kazanamıyor?

PKK bir çocuk örgütü, dağda 8 yaşında çocuk var

Rusya ile Türkiye, ihtilafa rağmen ilişkileri geliştirmekte kararlı